

16.11.2015

Dnro 5436/4/14

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja

Esittelijä: Esittelijäneuvos Juha Niemelä

NUORISOTAKUUN TOTEUTTAMINEN

1

KANTELU

Kantelija arvosteli kirjoituksessaan Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston menettelyä hänen asiassaan. Kantelija kertoi valmistuneensa 31.5.2014 ja ilmoittautuneensa samana päivänä työttömäksi työnhakijaksi. Hän sai kertomansa mukaan noin viikon kuluttua puhelun toimistosta. Tuolloin käytiin hänen mukaansa läpi perustiedot. Kantelija ei kuitenkaan saanut ilmoituksensa mukaan kutsua toimistolle laatimaan työllistymissuunnitelmaa. Se laadittiin hänen mukaansa vasta 2.9.2014 ja sen laati toimisto yksin.

Kantelija katsoo, että nuorisotakuu ei ole hänen kohdallaan toteutunut eikä työllistymissuunnitelmaa laadittu normaalikäytännön mukaisesti. Hän ihmettelee myös sitä, ettei hänellä ole ollut ainoatakaan henkilökohtaista tapaamista työ- ja elinkeinotoimiston virkailijan kanssa. Lisäksi hän kyseenalaistaa Sanssi-kortin hyödyllisyyden.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumat

Saamani selvityksen mukaan kantelija ilmoittautui 31.5.2014 sähköisesti työnhakija-asiakkaaksi työ- ja elinkeinotoimistoon. Toimiston alkukartoittaja soitti 5.6.2014 hänelle. Kartoituksessa palvelulinjaksi määriteltiin Työnvälitys/suoraan työmarkkinoille, koska kantelijalla oli tuore tutkinto ja jonkin verran sen alan työkokemusta.

Palvelulinjan asiantuntija soitti tämän jälkeen 2.9.2014 kantelijalle ja laati hänen kanssaan työllistymissuunnitelman. Toimiston merkintöjen mukaan esillä olivat olleet muun muassa palkkatuki, Sanssi-kortti sekä työkokeilu. Hänelle oli sovittu ajanvaraus 21.1.2015 ja työnhaun uusimispäiväksi 23.3.2015.

Toimisto lähetti kantelijalle 17.9.2014 kutsun rekrytointi- ja koulutustapahtumaan 8.10.2014. Kantelija oli ollut sanotussa tapahtumassa.

Osaamisen kehittämisen palvelulinjan asiantuntija soitti kantelijalle 30.12.2014 ja sopi hänen kanssaan asiointiajan seuraavalle päivälle eli 31.12.2014. Tuolla käynnillä oli sovittu, että kantelija siirtyy Osaamisen kehittämisen palvelulinjalle.

3.2

Viranomaisten selvitykset menettelystä

Työ- ja elinkeinotoimiston selvitys

Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto pitää toimiston menettelyä asiassa perusteltuna ja toteaa, ettei asia anna toimistossa aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Ministeriön lausunto

Työ- ja elinkeinoministeriö selostaa lausunnossaan nuorisotakuun sisältöä ja tarkoitusta. Sen mukaan vuoden 2013 alussa voimaan tullut nuorisotakuu tarkoittaa sitä, että jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, työkokeilu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikkaa viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi ilmoittautumisesta. Nuorisotakuun taustalla ei ole sen mukaan erillistä nuorisotakuuta varten laadittua lainsäädäntöä, vaan sen perusajatuksena on tarjota voimassa olevan lainsäädännön mukaisia palveluja entistä nopeammin ja osuvammin mm. eri toimijoiden välistä yhteistyötä tehostamalla. Käytännössä nuorisotakuu toteutuu valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten toimijoiden poikkihallinnollisena ja monialaisena yhteistyönä.

Arvioitaessa työ- ja elinkeinohallinnon toimintaa nuorisotakuun toteutuksessa tulee ministeriön mukaan huomioida laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (JTYPL, 28.12.2012/916) sekä TEM:n nuorisotakuun toteutusta ohjaavat linjaukset (ohje TEM/2905/03.01.04/2012 ja sen täydennys 21.2.2013). JTYPL 2 luvun 6 §:n 2 momentin mukaan työllistymissuunnitelma on laadittava ensimmäisen haastattelun yhteydessä kahden viikon kuluttua työnhaun alkamisesta, jollei sen laatiminen ole tilanne huomioon ottaen ilmeisen tarpeetonta. Pykälän 3 momentin mukaan työllistymissuunnitelmaa on tarkistettava työnhakijan haastattelun yhteydessä tai työnhakijan pyynnöstä, jollei tarkistaminen ole ilmeisen tarpeetonta. Työnhakijan haastattelu tulee 2 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan järjestää ja siten myös työllistymissuunnitelma tulee tarkistaa työttömyyden jatkuttua yhdenjaksoisesti kolmen ja kuuden kuukauden ajan sekä kuuden kuukauden työttömyyden jälkeen aina kuuden kuukauden välein.

Ministeriö toteaa lisäksi, että sen antamien linjausten mukaan nuoren suunnitelma tarkistetaan viimeistään kuukauden kuluessa ensimmäisen haastattelun jälkeen. Suunnitelmaan tulee mahdollisuuksien mukaan sisällyttää palveluja, jotka edistävät nuoren työllistymismahdollisuuksia ja parantavat nuoren työmarkkinakelpoisuutta. Viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työnhaun alkamisesta nuorelle on tarjottava hänen palvelutarvettaan vastaavia palveluja, joilla parannetaan hänen työmarkkinakelpoisuuttaan ja/tai edistetään työllistymistä. Linjauksissa korostetaan nuorten kohdalla tapahtuvaa riittävän usein toistuvaa yhteydenpitoa laissa mainittujen tarkistuspisteiden välilläkin, jotta varmistetaan palvelun aktiivinen eteneminen ja ennaltaehkäistään työttömyyden pitkittymistä.

Ministeriö katsoo, että toimiston menettely kantelijan tapauksessa eivät ole olleet JTYPL:n ja nuorisotakuuta koskevien linjausten mukaista. Työllistymissuunnitelmaa ei laadittu tai aloitettu laatimaan alkukartoituksen yhteydessä 5.6.2014, vaan vasta noin kolmen kuukauden kuluttua ensimmäisen haastattelun jälkeen 2.9.2014. Perusteltuja syitä työllistymissuunnitelman tekemättä jättämiselle ei ministeriön mukaan ollut. Alkukartoituksen jälkeen yhteydenpidossa toimiston ja kantelijan välillä oli ollut liki kolmen kuukauden mittainen katkos. Tänä aikana kantelijalle olisi tullut ministeriön mukaan laatia toimiston ja työnhakijan yhteistyönä tehty työllistymissuunnitelma ja osoittaa palvelulinjan mukaisesti työtarjouksia sekä myöntää palkkatuen markkinointiin käytettävä Sanssi-kortti. Sanssi-kortin myöntäminen edellyttää ministeriön mukaan asiakkaan yksilöllisen palvelutarpeen arviointia. Toimiston selvityksen

mukaan kortti myönnettiin kantelijalle 2.9.2015. Kortin avulla nuori pystyy työtä hakiessaan osoittamaan olevansa oikeutettu palkkatukeen.

Ministeriö katsoo lisäksi, että nuorisotakuun toteutusta ohjaavien linjausten mukaisena ei voida pitää myöskään sitä, että TE-asiantuntija ja kantelija tapasivat vasta 31.12.2014 eli lähes seitsemän kuukautta asiakkaan työnhakijaksi ilmoittautumisen jälkeen. Sen sijaan tuolloin tapahtunutta kantelijan siirtoa palvelulinjalta toiselle voidaan pitää perusteltuna.

Ministeriö korostaa sitä, että nuorisotakuun toimeenpanossa keskeistä on palvelutarpeen nopea arvioiminen, työllistymissuunnitelman laatiminen ja palveluprosessin välitön käynnistäminen. Toimiston tulee sisällyttää suunnitelmaan palveluja, jotka edistävät nuoren työllistymismahdollisuuksia ja parantavat nuoren työmarkkinakelpoisuutta. Alkukartoituksen ja toisen haastattelun välinen aika ei saa olla passiivista odottelua, vaan nuorelle tulee antaa palvelutarpeeseen liittyviä välitehtäviä, joiden avulla edistetään suunnitelman toteutumista tai sen tarkentumista. Ministeriö ilmoittaa tulevansa jatkossa yhdessä toimistojen kanssa kiinnittämään entistä suurempaa huomiota lainsäädännön ja nuorisotakuun toteutusta ohjaavien linjausten täysimääräiseen toteuttamiseen.

3.3

Asian arviointia ja toimenpiteet

Saamani selvityksen mukaan kantelijan työllistymissuunnitelman laatiminen on siis viivästynyt. Lisäksi kantelija on ollut tavannut toimiston asiantuntijan vasta siinä vaiheessa kun hänen asiakkuutensa oli kestänyt lähes seitsemän kuukautta. Ministeriön tavoin katson, että Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimisto ei olekaan palvellut kantelijaa kaikilta osin laissa ja ministeriön toimistoille nuorisotakuusta annetussa ohjeistuksessa edellytetyin tavoin.

Ministeriö on lausunnossaan tuonut esiin näkökohtia, jotka ovat nuorisotakuun toimeenpanossa keskeisiä. Käsitykseni mukaan linjausten asianmukainen noudattaminen lisää työnhakijaksi tulevan nuoren luottamusta työ- ja elinkeinotoimiston toimintaan. Nuoren pitää tuntea, että hänen mahdollisimman nopea työllistymisensä on myös toimistolle tärkeää. Tämän vuoksi pidänkin tärkeänä sitä, että ministeriö ilmoituksensa mukaisesti kiinnittää toimistojen huomiota laissa säädettyjen ja nuorisotakuuta koskevien linjausten täysimääräiseen toteutumiseen.

Omalta osaltani kehotan Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistoa ottamaan edellä sen menettelystä esitetyt käsitykset jatkossa huomioon toiminnassaan. Tässä tarkoituksessa lähetän toimistolle jäljennöksen päätöksestäni sekä työ- ja elinkeinoministeriön antamasta lausunnosta. Lähetän päätökseni tiedoksi myös ministeriölle.

Totean lisäksi lopuksi, että Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistosta 12.11.2015 saadun tiedon mukaan kantelija oli jo helmikuussa 2015 työllistynyt työkokeilussa eikä hän ole sen jälkeen ollut työttömänä työnhakijana toimistossa.